

тривалого вивчення матеріалу, розміщеного на екрані; обов'язкова наявність спеціальних пристроїв та відповідних навичок), однак суттєві переваги, які вони надають широкій аудиторії (компактність, зручність пошуку необхідних довідок, необмежений доступ до різноманітних праць, у тому числі й зарубіжних, можливість інтерактивної взаємодії між читачем та електронним виданням, низька вартість тощо), переконливо свідчать, що ці видання набуватимуть все більшої популярності. Сьогодні можна прогнозувати тривалий період співіснування та взаємодоповнення друкованих і електронних енциклопедичних ресурсів. Бурхливий розвиток останніх можливий передусім за умов тематичного урізноманітнення та суттєвого якісного поліпшення, зокрема піднесення наукового рівня фактичного матеріалу, мовностилістичних властивостей, естетичного вигляду, а також усунення реклами. Безперечно, у майбутньому електронні ресурси переважатимуть над друкованими та забезпечуватимуть інформаційні потреби користувачів у актуальній, оперативній інформації, однак навряд чи остаточно витіснять традиційні енциклопедії.

Список використаної літератури

1. Боряк Г. В. Відкриті енциклопедичні гуманітарні ресурси в Інтернеті: Сучасний стан і проблеми функціонування / Г. В. Боряк, Г. В. Папакін // Спеціальні історичні дисципліни. — Вип. 21: Електронні інформаційні ресурси. — Київ, 2013. — С. 73—89.
2. Видання. Основні види. Терміни та визначення: ДСТУ 3017—95. — Київ: Держспоживстандарт, 1995. — 45 с.
3. Добко Т. В. Українська енциклопедія в електронному середовищі / Т. В. Добко // Українська енциклопедистка: матер. III міжнар. наук. конф. — Київ, 2014. — С. 45—50.
4. Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості: ДСТУ 7157:2010. — Київ: Держспоживстандарт, 2010. — 18 с.
5. Киричок Т. Тенденції розвитку електронних енциклопедичних видань / Т. Киричок // Технологія і техніка друкарства. — 2010. — № 1 (27). — С. 269—276.
6. Смолій В. А. Сучасна історична енциклопедистика: здобуття і перспективи розвитку / В. А. Смолій, Г. В. Боряк // Вісник НАН України. — 2015. — № 3. — С. 44—60.
7. Теремко В. І. Стратегічні випробування електронною книжністю / В. І. Теремко // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 4. — С. 38—47.
8. Черниш Н. І. До питання про сучасну типологію енциклопедій / Н. І. Черниш // Вісник Книжкової палати. — 2015. — № 4. — С. 3—8.

Приведены сведения о наполнении интернет-сети украинскими электронными энциклопедическими изданиями — как онлайн-овыми, так и цифровыми копиями и электронными версиями печатных трудов. Предложена классификация электронных энциклопедических ресурсов, которая объединяет общие критерии типологического разделения энциклопедий и особенности электронной формы. Проанализированы тематико-типологические характеристики популярных украинских энциклопедий и сформулированы предложения по усовершенствованию их структуры, улучшению контента, более широкому использованию мультимедиа.

Information of Internet networks contents as to Ukrainian e-encyclopaedic publications including on-line as well as digital copies and e-versions of printed works is disclosed. Classification of e-encyclopaedic resources, which combine general criteria of typological division of encyclopaedias and peculiarities of e-forms in offered. Topical typological features of known Ukrainian e-encyclopaedic are analyzed. Offers as to their structure and content improvement wider use of multimedia are suggested.

Надійшла до редакції 23 грудня 2015 року

ІСТОРИЧНІ РОЗВІДКИ

УДК 069.5:39](477.83-25)

Ростислав Конта,
доктор історичних наук,
доцент кафедри етнології та краєзнавства
КНУ імені Тараса Шевченка

Етнографічна збірка музею Наукового товариства імені Шевченка у Львові: сучасна українська історіографія

У статті розглянуто висвітлення в сучасній українській історіографії формування етнографічної збірки музею Наукового товариства імені Шевченка у Львові в контексті організації етнологічних досліджень у зазначеній інституції.

Ключові слова: музей, збірка, етнографія, етнологія, історіографія, Товариство, НТШ.

Важливе значення для висвітлення проблеми організації етнологічних досліджень у Науковому товаристві імені Шевченка у Львові (далі — НТШ) має огляд стану вивчення питання формування та долі музейної етнографічної збірки Товариства. Дослідження зазначеної проблеми дає змогу виявити оцінки, що стосуються налагодження системної роботи НТШ зі збирання етнографічних пам'яток, які виконували подвійну роль: з одного боку, становили джерельну базу для наукових пошуків, а з другого — популяризували автентичну ук-

раїнську культуру, сприяючи формуванню національної ідентичності нашого народу, який на той час не мав своєї державності.

Зауважимо, що музейна справа в Товаристві охоплювала широке коло проблем, згідно з якими і формувалися тематичні збірки (археологічна, природнича, військово-історична та етнографічна). Водночас збиранню етнографічних експонатів та формуванню етнографічної збірки музею приділялася велика увага, оскільки етнологічний напрям роботи Товариства був пріоритетним.

Після 1991 р., зі скасуванням ідеологічних обмежень у царині радянської науки, українські вчені почали активно розробляти проблему музейної діяльності НТШ. З усього масиву історіографічних джерел щодо цього питання особливої уваги гідна перша ґрунтовна стаття, присвячена безпосередньо етнографічній збірці Музею НТШ авторства Т. Гонтар [3], що вийшла незабаром після здобуття Україною незалежності. Авторка дослідила витoki створення музею до періоду реформування Товариства в наукову інституцію академічного типу, а також порушила дискусійне питання щодо дати заснування Музею НТШ, яке доти не розглядалося в історіографії. Наводячи різні погляди вчених, Т. Гонтар схиляється до думки, що музей як структурний підрозділ Товариства було засновано 1895 р. [3, с. 418], з чим, власне, згоден й автор пропонованої статті.

Авторка докладно зупиняється на проблемі фінансування музею та аналізує внутрішню роботу членів НТШ із комплектації окремих колекцій музейної збірки. Важливим аспектом дослідження Т. Гонтар є виокремлення методологічного аспекту музейної діяльності, який полягав як у теоретичному опрацюванні основ музейної діяльності НТШ та його основоположних принципів із формування фондів музею, так і в розробці методичних рекомендацій щодо збирання цінних етнографічних експонатів, що друкувалися у вигляді відозв переважно на сторінках видань Товариства. Крім того, авторка навела хронологічні відомості стосовно комплектування музейних збірок та їхньої кількості, штату музею, експозиційної роботи тощо.

Ґрунтовне дослідження Т. Гонтар базується на широкій джерельній базі, що охоплює матеріали, вміщені у виданнях НТШ (переважно "Хроніці НТШ"), архівні документи, авторка також використала всі наявні на той час історіографічні джерела з історії Музею Товариства, аналізуючи різні погляди вчених у межах окресленої проблематики.

Комплексний підхід Т. Гонтар до питання дослідження етнографічної збірки Музею НТШ дозволив вирізнити два окремі періоди в історії його розвитку: перший — від 1895 до 1920 р., коли відбувалося нагромадження експонатів, зокрема й етнографічного профілю; другий — 20-30-ті рр. XX ст., коли було організовано планомірне поповнення музейних колекцій (зокрема, під час наукових експедицій) [3, с. 427].

Водночас Т. Гонтар обійшла увагою проблему історичної долі етнографічної музейної збірки після її розформування і до сьогодення. Окремі питання до авторки залишаються також стосовно опису штату музею, оскільки під час аналізу керівного складу та працівників цього структурного підрозділу НТШ Т. Гонтар не згадала про Ю. Полянського, який, хоча й працював переважно на ниві археології, активно долучився і до формування етнографічних колекцій музею.

У другій половині 1990-х проблему музейної діяльності членів НТШ все частіше досліджують у наукових публікаціях. Колекціям музею Товариства присвятив статтю С. Костюк [9], в якій зосередив увагу на проблемі поповнення музейних колекцій та реорганізації Музею НТШ, від часу заснування і до розформування з подальшим включенням його експонатів до системи відповідних структур Радянської України. Однак С. Костюк не висвітлив етнографічну збірку музею Товариства та не простежив подальшу долю її експонатів, що значно применшує важливість цієї праці в контексті пропонованого дослідження. Вагомий внесок у вивчення етнографічного музейництва в НТШ зробила відома львівська дослідниця О. Сапеляк [18; 19], праці якої (зокрема і дисертаційне дослідження [20]) присвячено проблемі становлення україн-

ської етнографії в Товаристві. У статті "Про музейну справу в НТШ" 1996 р. [19] авторка торкнулася низки важливих проблем, пов'язаних із роботою етнологів Товариства із формування етнографічної збірки музею.

Аналізуючи цей процес, колекцію, діяльність членів НТШ зі збору етнографічних пам'яток, науковець наголошує: "Без жодного перебільшення можемо твердити, що поряд із науковим одним з головних завдань, що поклалися на музей, було проведення культурно-освітньої роботи передовсім щодо національного самоствердження, відродження національної самосвідомості народу, який сотні років як втратив свою державність" [19, с. 228]. Досліджуючи етнографічну збірку музею, О. Сапеляк дійшла важливого висновку: зазначена збірка "...багато і всесторонньо представляла всю етнічну територію України у всьому різнобарв'ї етнографічних особливостей її регіонів. Зібрані предмети представляли матеріальне і культурне життя українського народу. Збірка музею формувалась на наукових засадах найглибшої і найширшої ілюстрації всіх сфер тогочасного і минулого життя українського народу, де кожна річ скрупульозно документувалась і вносилося до каталогу за відділами згідно із загальноприйнятою у світі структуралізацією" [19, с. 229]. Саме на цілісності й на цінності етнографічної збірки музею авторка неодноразово наголошувала у своїх працях, зокрема монографічному дослідженні, присвяченому етнографічним студіям у НТШ [18, с. 99].

Водночас зауважимо, що в статті та монографії О. Сапеляк міститься низка неточностей, особливо в оформленні посилань на відповідні джерела. Зокрема, у згаданій статті авторка на підтвердження однієї зі своїх думок посилається на четвертий том "Записок НТШ" від 1898 р., хоча він побачив світ 1894 р., а 1898-го кількість томів цього видання сягала за двадцять. Окрім того, у статті зазначено, що статут НТШ затверджено 1985 р., і це також є очевидною опіскою. Подібні помилки є і в монографії. Зокрема, правильно стверджуючи, що датою заснування Музею НТШ є 1895 р., авторка посилається на конкретну сторінку матеріалів, уміщених у 10 томі "Записок НТШ" [1], де начебто міститься інформація про внесення положення про музей у статут Товариства, хоча насправді ні на зазначеній сторінці, ні у визначеній статті загалом такої згадки немає. Водночас, незважаючи на окремі помилки та неточності, у дослідженнях О. Сапеляк міститься важлива інформація про організацію роботи етнологів НТШ із формування етнографічної збірки музею та акцентовано на її великому культурно-освітньому значенні у формуванні національної самосвідомості українського народу.

У другій половині 1990-х років учені починають розробляти проблеми джерелознавчого та історіографічного вивчення історії діяльності українських музеїв, зокрема й роботи Музею НТШ. Так, у тезах конференції Е. Піскової [17] подано огляд джерел та літератури дорадянського періоду з історії українського музейництва кінця XIX — початку XX ст., є окремі посилання на праці, присвячені діяльності Музею НТШ, а також звітні матеріали, що друкувалися у виданнях цієї організації. Проте інформація має фрагментарний характер і не охоплює всього комплексу джерел і літератури з аналізованої проблеми.

Доцільно згадати також працю О. Сілецької з історії експозиції Музею НТШ [22], в якій значну увагу приділено саме експонуванню етнографічних колекцій. Авторка разом із відомими фактами щодо формування та діяльності музею наводить нові відомості. Зокрема, науковець відзначила основний недолік експонування музейних колекцій, який полягав у тому, що часто не дотримувався єдиний принцип, а саме: зали з етнографічними збірками чергувалися із

залами, в яких демонструвалися мистецькі твори та археологічні колекції. Водночас авторка звернула увагу і на той факт, що етнографічні матеріали групувалися за територіальною ознакою, окрім збірки кераміки [22, с. 149]. Незважаючи на те, що інформація про цю особливість формування етнографічних збірок у Музеї НТШ зустрічається у виданнях цієї організації, дослідники зазвичай не звертали на неї уваги.

О. Сілецька також розробила власну періодизацію історії експозиції Музею НТШ (яка певним чином відрізняється від періодизації розвитку музею Т. Гонтар) та визначила характерні риси кожного етапу її становлення. Авторка проаналізувала відгуки на окремі етнографічні експозиції й констатує значну зацікавленість громадськості культурою та побутом українського народу, а також зауважує про високу оцінку діяльності членів НТШ у напрямі формування етнографічних збірок та їхнього експонування.

Наприкінці 1990-х рр. до проблеми вивчення музейної діяльності долучилася також З. Зайцева, яка присвятила низку праць Товариству, розглядаючи його переважно крізь призму академізації української науки та її інституційного оформлення на рівні окремих наукових осередків. У надрукованих тезах до конференції авторка окреслила загальні моменти діяльності Музею НТШ [6], вивчення яких продовжила в наступних працях, зокрема в монографії [4] та дисертаційному дослідженні [5]. Оскільки в цих працях НТШ розглядається в контексті інституалізації української науки, вони містять лише загальну інформацію про музейну діяльність Товариства. Водночас комплексне бачення проблеми сприяло поданню чітких та виважених оцінок, що стосуються формування членами Товариства етнографічної музейної збірки. Зокрема, авторка зазначила, що "Етнографічна комісія НТШ провела значну роботу з упорядкування етнографічної збірки музею товариства, в якій були представлені речі з усіх регіонів України. Отже, етнографічні дослідження НТШ набрали систематичного характеру, вийшли за межі регіональної і галузевої вузькості й нині є предметом наукового інтересу багатьох фахівців" [4, с. 114].

Важливу інформацію про етнографічні збірки Музею НТШ подано у статті І. Головацького [2]. Автор наводить точні відомості щодо кількості етнографічних експонатів музею перед Першою і Другою світовими війнами, аналізує структуру збірки та її колекції, а головне — порушує проблеми долі етнографічних експонатів після вимушеного саморозпуску Товариства та подій Другої світової війни. Науковець зазначає: "Під час німецько-фашистської окупації також пропало багато музейних цінностей, частину їх пограбували німецькі військові старшини і адміністрація. Багато скринь з найкращими зразками українського народного мистецтва (килими, вишивки тощо) вивезли фашисти з Етнографічного музею при відступі зі Львова. На довершення цього після закінчення Другої світової війни музейні реліквії, зібрані українськими установами, були реквізовані радянськими спецслужбами" [2, с. 216]. Автор слушно наголошує, що багато цінних матеріалів було ліквідовано або заховано у невідомих місцях, а тому "обов'язок української громади і урядових чинників — виявити місцезнаходження пограбованих національно-історичних цінностей і повернути їх українському народові" [2, с. 216].

Останнім часом помітною тенденцією в історіографії стає дослідження внеску окремих етнологів НТШ у розвиток музейництва в організації. Доцільно вирізнити, зокрема, статті Д. Кепіна [7] та В. Олійника [16] про музейну діяльність І. Франка, відповідне дослідження І. Ковалю про Я. Пастернака [8] та ін. Подібні розвідки розкривають нові аспекти індивідуального внеску діячів Товариства у комплектування етнографічної збірки музею та дозволяють

сформувати загальне уявлення про внутрішню структуру музейницької роботи, планів членів НТШ щодо розбудови цього структурного підрозділу тощо. Зокрема, Д. Кепін розглядає І. Франка як теоретика музейної справи в Товаристві, а В. Олійник, продовжуючи цю тематику, наголошує, що "І. Франко як філософ, розуміючи важливість музейництва, намагався робити з нього місток між різними науками: етнографією і фольклористикою, мистецтвознавством і історією, етнографією й етнологією, релігієзнавством і літературознавством" [16, с. 114].

Подібним до праць З. Зайцевої є дослідження А. Надопти [15], в якому розглянуто діяльність та науковий внесок окремих організацій у розвиток музейництва в НТШ. Авторка дослідила проблему, яка раніше перебувала поза увагою дослідників — неодноразову зміну назви Музею НТШ упродовж існування. Як зазначає фахівець, "за час свого існування музей кілька разів змінював назву: спочатку називався Музеєм Наукового товариства ім. Т. Шевченка або Музеєм старинностей, потім — Музеєм старожитностей, з 1920 р. — Українським національним музеєм ім. Т. Шевченка, а в 1930-х рр. ХХ ст. — Культурно-Історичним музеєм" [15, с. 760]. Дослідниця звернула увагу і на діяльність "Товариства прихильників Культурно-Історичного музею НТШ", докладно проаналізувавши матеріальну базу цієї організації, кількість членів, роботу найактивніших учасників, а також висвітлила внесок товариства у формування етнографічних виставок та колекцій музею. До відповідного дослідження А. Надопти про діяльність "Товариства прихильників Культурно-Історичного музею НТШ" в історіографії були лише фрагментарні згадки. Власні наукові висновки авторка узагальнила в дисертації, присвяченій етнографічним збіркам музеїв Галичини кінця ХІХ — 30-х рр. ХХ ст. [14].

Комплексну оцінку музейної діяльності НТШ подала у розгорнутій публікації О. Сілецька [23]. Авторка ґрунтовно проаналізувала методологічний аспект створення та діяльності музею, надаючи важливого значення етнографічній збірці музею, оскільки "основу музейної збірки НТШ становили пам'ятки української археології та етнографії, що було свідченням динамічного розвитку цих наукових дисциплін у кінці ХІХ — на початку ХХ ст. та необхідністю нагромадження фактологічного матеріалу для їх розвитку" [23, с. 603]. О. Сілецька дійшла висновку, що експонати етнографічної колекції музею яскраво демонстрували українську етнічну та культурну єдність і зазначає: "Етнографічний відділ Музею містив пам'ятки із Середнього Подніпров'я, Полісся, Поділля, Прикарпаття та Карпатського регіону. Його комплектування відбувалося в основному шляхом всенародної "толки". Важливого значення набували методичні рекомендації щодо збирання пам'яток музейної вартості, розроблені ученими НТШ" [23, с. 603].

Дослідниця наголосила на суспільно-політичному значенні формування етнографічної музейної збірки, яке полягало у тому, що вона утверджувала ідею самобутності українського народу, етнокультурної спільності українців на всіх етнічних землях. Відповідно, і Музей НТШ як загальнонаціональна інституція мав виразний українознавчий характер, що було зумовлено актуальними потребами процесу національного відродження українців кінця ХІХ — початку ХХ ст. Водночас О. Сілецька не торкнулася питання долі етнографічної збірки та не простежила всі перипетії, пов'язані з формуванням і збереженням етнографічних колекцій, а також втрат, яких зазнав музей під час подій Першої і Другої світових війн та його розформування за радянської влади.

До вивчення проблеми діяльності Музею НТШ долучився і В. Кушнір. Низку його праць присвячено проблемі

становлення та початковому етапі розвитку музею [10; 11; 12; 13]. Формування етнографічного відділу Музею НТШ, на думку автора, припадає на період 1900—1906 рр., цю роботу проводили члени Етнографічної комісії, а зародком етнографічної збірки стала колекція подільських писанок, яку музей отримав не пізніше 1900 р. [13, с. 108]. Як зазначає В. Кушнір, напередодні Першої світової війни Музей НТШ за профілем збірки був археологічно-етнографічним. При цьому він був одним із найбагатших музеїв України з погляду наукової цінності зібраних експонатів. У музеї, на думку дослідника, було репрезентовано більшу частину української етнічної території, хоча і нерівномірно, з помітним переважанням західного регіону [13, с. 110]. Автор дійшов висновку, що брак відповідного організаційного потенціалу та коштів не давали можливості відкривати профільні музеї, зокрема етнографічного спрямування. Враховуючи це, формування етнографічної збірки відповідало можливостям НТШ зі створення багатопрофільного музею.

Автор має власну думку щодо часу заснування музею Товариства та пов'язує цю дату з 1892 р., коли положення про структурний підрозділ було внесено до нового статуту НТШ, а також з надходженням перших експонатів 1893 р. В. Кушнір стверджує, що Музей Товариства був національною інституцією, головне завдання якої полягало у представленні музейними засобами всіх складових української історії та культури, інтерпретації зібраних артефактів як частини українського національного соціокультурного простору [10, с. 825; 11, с. 664]. Цим, власне, і пояснюється важливе значення формування етнографічної збірки музею в контексті його діяльності.

Науковець також подає інформацію про перші етнографічні експонати, передані до музею, та перебіг організаційної роботи зі створення етнографічної збірки, наголошуючи, що це завдання стало важливим напрямом діяльності Етнографічної комісії НТШ [10, с. 827].

Аналізуючи формування етнографічної музейної збірки Товариства, В. Кушнір висвітлює специфіку етнографічних досліджень НТШ, яка полягала в тому, що всі дослідницькі пошуки були спрямовані "...виключно на власний — український — народ, його традиційну культуру в усіх її різноманітних проявах. Це відрізняло українську етнографію від західноєвропейської, значною мірою орієнтованої на вивчення народів позаєвропейських..." [10, с. 827].

В. Кушнір дослідив також фінансовий аспект діяльності Музею НТШ [12] та проблему формування бюджету для впорядкування етнографічної збірки. Загалом, з низки статей автора можна дізнатися багато важливої інформації про формування етнографічної збірки Музею НТШ, здобутки окремих його членів на цій ниві (Ф. Вовка, І. Франка, В. Гнатюка, В. Шухевича та ін.), з'ясувати, які саме експонати належали до збірки і коли надійшли до неї. Водночас В. Кушнір не обходить увагою питання розформування музею Товариства та подальшої долі його етнографічних експонатів.

Нині наявно лише кілька статей, безпосередньо присвячених Музею НТШ, і тільки окремі з них торкаються його етнографічної збірки. У монографічних дослідженнях окреслена проблематика розглядається побіжно. Етнологічний аспект формування та розвитку етнографічної збірки Товариства, який полягає в аналізі зазначеної музейної колекції з позиції її наукової цінності як джерельної бази для наукових досліджень, а також організаційна робота в напрямі формування етнографічної збірки музею фактично залишилися поза увагою дослідників. Окрім того, потребу розробки проблеми актуалізує і той факт, що низка питань, пов'язаних з організаційними моментами формування етно-

графічної збірки НТШ та її подальшою долею залишаються не розкритими чи по-різному тлумачаться в історіографії. Також у сучасних дослідженнях, які торкаються етнографічної музейної збірки, або не використано всієї джерельної бази з цієї проблеми, або містяться помилкові посилання на неіснуючі джерела.

Проаналізувавши доступну наявну літературу, що хоча б частково торкається формування та історичної долі етнографічної збірки Музею НТШ, виокремимо перспективні напрями подальшої наукової розробки досліджуваної проблематики. Потрібно з'ясувати, які саме експонати з етнографічної колекції Музею НТШ було передано до новостворених музейних установ радянської влади, зокрема до Етнографічного музею, та яка їхня доля нині. Крім того, потрібно дослідити втрати етнографічних музейних експонатів під час розформування Музею НТШ, а саме: які предмети та за яких умов було втрачено чи передано до інших колекцій (зокрема й приватних), де вони зберігаються наразі та чи існує перспектива їхнього повернення до сучасного відродженого Музею НТШ як правонаступника попередньої організації.

Особливої уваги в цьому контексті вартий довідник, що інформує про документальні матеріали Відділу рукописів Бібліотеки Товариства, які після Другої світової війни опинилися в Національній бібліотеці у Варшаві. У передмові до видання, яке уклала Г. Сварник [21, с. 5—15], розглянуто організаційну структуру Музею НТШ, її зміну до часів розформування закладу, а також кількість експонатів. Г. Сварник зазначила, що музейні збірки НТШ було частково втрачено під час війни та надалі розформовано до колекцій профільних львівських музеїв. Окрім того, авторка навила відомості щодо архівних та наукових установ, а також бібліотек України, до яких передано зібрання Музею Товариства. З огляду на те, що науковець окремо не вирізняла етнографічну збірку музею, в її праці наявні лише поодинокі відомості про подальшу долю етнографічної колекції Музею НТШ.

Позитивною тенденцією останніх років є те, що все більше досліджень стосується безпосередньо етнографічної збірки Музею НТШ. Якщо автори попередніх праць лише опосередковано торкалися цієї проблеми та здебільшого подавали інформацію загального характеру про діяльність установи, то сучасні українські дослідники глибше розкривають окремі аспекти функціонування Музею НТШ, що сприяє виявленню нових деталей, пов'язаних із формуванням та подальшою долею музейної етнографічної збірки НТШ у Львові.

Список використаної літератури

1. Барвінський О. Справозданє з діяльності Виділу Наукового товариства імені Шевченка у Львові за час від 1 січня до 31 грудня 1895 р. / Олександр Барвінський, Остап Макарушка // Записки НТШ. — Львів, 1896. — Т. X. — Кн. II. — С. 4.
2. Головацький І. З історії музейництва Наукового товариства ім. Шевченка, зокрема музею історично-воєнних пам'яток у Львові та Празі / Іван Головацький // З історії Наукового товариства ім. Шевченка : збірник доповідей і повідомлень наукових сесій і конференцій НТШ у Львові. — Львів, 1998. — С. 207—216.
3. Гонтар Т. Етнографічні колекції Музею НТШ / Таїсія Гонтар // Записки НТШ. — Львів, 1992. — Т. ССХХІІІ: Праці Секції етнографії та фольклористики. — С. 417—427.
4. Зайцева З. Український науковий рух: інституціональні аспекти розвитку (кінець ХІХ — початок ХХ ст.) / З. Зайцева. — Київ : КНЕУ, 2006. — 368 с.
5. Зайцева З. І. Інституціоналізація української науки наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. : дис. ... д-ра іст. наук / Зінаїда Іванівна Зайцева ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. — Київ, 2007. — 470 арк.

6. *Зайцева З. І.* Музеї при наукових товариствах на рубежі XIX—XX ст. / З. І. Зайцева // VIII Всеукраїнська наукова конференція "Історичне краєзнавство і культура" : Наукові доповіді та повідомлення: у 2-х ч. / Ін-т історії України НАН України. — Київ; Харків : Рідний край, 1997. — Ч. 2. — С. 389—391.
7. *Кепін Д. В.* Внесок І. Я. Франка в розвиток музейної справи України / Д. Кепін // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. — Київ, 1999. — Вип. 8. — С. 210—214.
8. *Коваль І.* "Справжній музейник повинен родитися..." (Музейна діяльність Ярослава Пастернака) / Ігор Коваль // На вівтар історії України. — Івано-Франківськ, 2008. — С. 468—475.
9. *Костюк С. П.* Колекції музею НТШ у Львові / С. П. Костюк // Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди : матеріали круглого столу / упоряд. та заг. ред. Л. І. Ляницька; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаніка. — Львів: [б. в.], 1996. — С. 51—59.
10. *Кушнір В.* Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові: від заснування до створення першої загальнодоступної експозиції / Віталій Кушнір // Народознавчі зошити. — 2012. — № 5. — С. 824—832.
11. *Кушнір В.* Українське музейництво Галичини і Придніпрянська Україна (кін. XIX — поч. XX ст.) / Віталій Кушнір // Народознавчі зошити. — 2006. — № 5—6. — С. 663—672.
12. *Кушнір В.* Джерела фінансування та видатки Музею Наукового товариства ім. Шевченка у 1920—1930-х рр. / Віталій Кушнір // Народознавчі зошити. — 2013. — № 4. — С. 586—590.
13. *Кушнір В.* Львівський музей Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка у 1895—1914 рр. / Віталій Кушнір // Праці Музею українського народного декоративного мистецтва / ред. Н. Розсошинська. Вип. 45: Музейна справа та музейна політика в Україні XX століття : збірник наукових праць / ред. М. Селівачова. — Київ : АртЕк, 2004. — С. 107—110.
14. *Надопта А. В.* Українські етнографічні збірки музеїв Галичини кін. XIX — 30-х рр. XX ст. в контексті народознавчих досліджень : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Андріана Василівна Надопта. — Львів, 2013. — 20 с.
15. *Надопта А.* Роль громадських, наукових організацій та церкви у формуванні та становленні українського етнографічного музейництва Галичини кінця XIX — 30-х рр. XX ст. / Андріана Надопта // Народознавчі зошити. — 2012. — № 4. — С. 758—754.
16. *Олійник В.* Іван Франко і музейництво / Василь Олійник // Іван Франко: дух, наука, думка, воля : матеріали Міжнародного наукового конгресу, присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня — 1 жовтня 2006 р.) / МОНУ; Львів, нац. ун-т ім. І. Франка; [відп. ред. І. Вакарчук; редкол. Б. Бунчук, І. Гунчик, Р. Зорівчак та ін.]. — Львів : Львівський національний університет ім. Івана Франка. — Т. 2. — 2010. — С. 1134—1142.
17. *Піскова Е. М.* Огляд літератури та джерел з історії українського музейництва кінця XIX — початку XX ст. (дорадянський період) / Е. М. Піскова // VIII Всеукраїнська наукова конференція "Історичне краєзнавство і культура" : наукові доповіді та повідомлення: у 2-х ч. / Ін-т історії України НАН України. — Київ; Харків : Рідний край, 1997. — Ч. 2. — С. 356—358.
18. *Сапеляк О.* Етнографічні студії в Науковому Товаристві ім. Шевченка (1898—1939 рр.) / Оксана Сапеляк; НАН України, Ін-т народознавства. — Львів, 2000. — 208 с.
19. *Сапеляк О.* Про музейну справу НТШ / Оксана Сапеляк // Народознавчі зошити. — 1996. — № 4. — С. 225—229.
20. *Сапеляк О. А.* Українська етнографія в діяльності Наукового Товариства ім. Шевченка (1898—1939 рр.) : дис. ... канд. іст. наук / Оксана Адамівна Сапеляк; НАН України, Інститут народознавства. — Львів, 1998. — 175 арк.
21. *Сварник Г.* Архівні та рукописні збірки Наукового товариства ім. Шевченка в Національній бібліотеці у Варшаві : каталог-інформатор / Галина Сварник; Канад. ін-т укр. студій в Едмонтоні, Львів. від-ня Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка в Америці. — Варшава; Львів; Нью-Йорк : Український архів : Наукове товариство ім. Шевченка, 2005. — 352 с.
22. *Сілецька О.* З історії експозиції музею Наукового товариства ім. Т. Шевченка / Леся Сілецька // Народознавчі зошити. — 1997. — № 3. — С. 148—151.
23. *Сілецька О.* Засади діяльності Музею Наукового товариства імені Шевченка у Львові / Олександра Сілецька // Записки НТШ. — Львів, 2001. — Т. ССХІІ: Праці Секції етнографії та фольклористики. — С. 595—604.

В статті розглянуто освітлення в сучасній українській історіографії формування етнографічної колекції музею Научного общества імені Шевченка во Львові в контексті організації етнологічних досліджень в указаній інституції.

An article deals with coverage in modern Ukrainian historiography formation ethnographic museum collection of the Shevchenko Scientific Society in Lviv in the context of the organization of ethnological research in that institution.

Надійшла до редакції 14 січня 2016 року

УДК 655.41(477)"1926"

*Ольга Васківська,
вчений секретар
Книжкової палати України*

Книговидавнича діяльність в УСРР у 1926 р.: тенденції та особливості розвитку

У статті досліджено та охарактеризовано діяльність видавництва у 1926 р. на терені УСРР у контексті культурно-політичних процесів у країні та проаналізовано випуск книжкової продукції за кількісними показниками у взаємозв'язку з якісними ознаками.

Ключові слова: *українізація, видавництва, книжкові видання, Укрголовліт.*

Характерною особливістю в Україні середини 20-х років XX ст. стала політика українізації, яка була визначальним чинником культурно-політичних процесів у країні і супроводжувалася широкомасштабним використанням української

мови в державному апараті, галузі освіти, художній і науково-технічній літературі, періодиці, театральному мистецтві тощо. Найбільший вплив українізація справила на розвиток національної освіти, викликавши попит на підручники з